

EU:s vapenembargo gentemot Kina

Orsaker till Frankrikes agerande för ett avvecklande av
vapenembargot

Amelie Coyet
831224-5007
Mårten Westin
810326-4936

Abstract

France is committed to its ambition to lift the European Union's arms embargo imposed on China after the Tiananmen Square Massacre in 1989. France is of today the only member state that is acting to lift the arms embargo, evoking questions of motives behind its behavior. The underlying assumption in this essay is that France's actions reflect a need to find new ways of adapting itself and surviving faced with the threats of its decreased international influence. By using three different perspectives – realism, liberalism and constructivism – this essay examines three possible models of analysis to explain France's behavior.

An analysis of the discourse covering this essay's topic between 1989-2007 provided the basis of the paper. While analyzing the material, the answer to why France wants to lift the arms embargo lies in the realist and liberalist models. Factors such as security concerns, bi- and multilateral cooperation and a shared French and Chinese vision of a multipolar world order were repeatedly voiced in the material used.

Key words: EU's arms embargo, France, China, survival, foreign and security policy

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
1.1	Syfte och frågeställning.....	3
1.2	Teori och begreppsdefinitioner	4
1.3	Metod och material.....	5
1.4	Disposition	6
2	Utgångspunkter	7
2.1	Frankrike och EU: Möjligheter och begränsningar.....	7
2.2	EU: Ett verktyg för en försvagad medlemsstat	8
2.3	EU och Kina: Vapenembargot	10
3	En alternativ världsordning	12
3.1	Realism.....	12
3.2	Franskt oberoende	13
3.3	En multipolär världsordning.....	14
3.4	Ekonomisk makt.....	15
4	Samarbete	17
4.1	Liberalism.....	17
4.2	Ekonomiska aktörer.....	18
4.3	Politiska aktörer.....	19
4.4	Samarbete och säkerhet: Att integrera Kina.....	19
5	Identiteter i fokus	20
5.1	Konstruktivism	20
5.2	Att sprida mänskliga rättigheter	21
5.3	Förutsättningar för samarbete.....	22
5.4	Identiteter i omvandling	23
6	Avslutande diskussion.....	24
6.1	Resultat.....	24
6.1.1	Realism.....	24
6.1.2	Liberalism.....	25
6.1.3	Konstruktivism	26

6.2	Slutsatser	26
Referenser		29
Tryckta källor.....		29
Internetkällor.....		31
Muntliga källor		32

1 Inledning

Antalet medlemsstater i den Europeiska Unionen, EU, har vuxit från ursprungligen sex till 27 stycken. Nationella, kontinentala och globala utmaningar har drivit på utvecklingen (Dinan 2003: 19). Med sina runt 500 miljoner invånare är EU idag världens största handelsunion och således en av den internationella politikens viktigaste aktörer (Smith 2003: 24).

Medlemsstaterna är EU:s viktigaste beståndsdelar (Laffan och Stubb 2003: 69). Behovet av att utvidga EU-samarbetet till att även omfatta utrikes- och säkerhetspolitiska frågor har vuxit successivt sedan 1960-talet. En samordning av utrikes- och säkerhetspolitiken förutsätter emellertid olika avvägningar mellan medlemsstaternas önskemål. Gemensamt för alla medlemsstater är önskemålet att den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken ska återspegla de egna utrikes- och säkerhetspolitiska intressena (Peterson och Smith 2003: 199, Smith 2003: 25f). Frankrikes roll och förutsättningar för utövande av makt och inflytande inom EU har förändrats allteftersom att unionen har utvecklats. Frankrike har försökt att anpassa sig till utvecklingen för att kunna främja sina egna intressen och göra sin röst hörd – inom EU såväl som utanför unionens gränser.

EU:s vapenembargo gentemot Kina är ett av flera utrikes- och säkerhetspolitiska spørsmål som EU tampas med. Relationen mellan EU och Kina påverkas av vapenembargot som infördes efter den kinesiska regimens kränkningar av mänskliga rättigheter på Himmelska fridens torg i Peking 1989. EU:s medlemsstater har under de senaste åren diskuterat huruvida vapenembargot bör avvecklas eller inte. Medlemsstaterna har varit och är fortfarande oeniga i frågan och meningsskiljaktigheterna har givit upphov till splittring inom unionen.

1.1 Syfte och frågeställning

Diskussionen om huruvida EU:s snart tjugo år gamla vapenembargo bör avvecklas eller inte har stundtals varit mycket intensiv bland EU:s medlemsstater. En klar majoritet av medlemsstaterna anser idag att vapenembargot inte bör avvecklas. Inte heller USA, som hänvisar till säkerhetspolitiska aspekter, finner det önskvärt och den amerikanska hållningen är sannolikt en viktig orsak till att majoriteten av medlemsstaterna inte vill avveckla embargot. En medlemsstat har emellertid, utan hänsyn till USA:s önskemål, konsekvent agerat för ett avvecklande sedan 2003 (Bomberg och Stubb 2003: 69). Denna medlemsstat är Frankrike. Fram till 2005 delade ett antal av EU:s medlemsstater Frankrikes uppfattning men under General Affairs and External Relations Council, GAERC,

mötet i Bryssel i december 2006 framkom det att Frankrike numera är ensamt om åsikten att vapenembargot bör avvecklas (Springfeldt 2006-12-15).

Denna uppsats syftar till att förklara orsakerna bakom Frankrikes agerande i frågan kring EU:s eventuella avvecklande av vapenembargot gentemot Kina mellan 1989 och 2006. Uppsatsens frågeställning lyder: *Kan man med utgångspunkt från antingen realism, liberalism eller konstruktivism förklara varför Frankrike agerar för att avveckla EU:s vapenembargo gentemot Kina?*

Valet att analysera Frankrikes agerande i förhållande till EU:s vapenembargo kan motiveras av ett antal skäl. EU är Kinas största handelspartner och parterna är mycket angelägna om att upprätthålla goda relationer med varandra (Casarini 2006: 15). Dessa relationer påverkas till stor del av hur frågan om vapenembargot utvecklas. Frankrikes relation till Kina sträcker sig långt tillbaka i tiden. Som en av få medlemsstater sökte Frankrike på egen hand utbyte med Kina redan innan 1991 (ibid.: 9). Frankrike är en av EU:s mest inflytelserika medlemsstater och utmärker sig genom sitt kraftfulla agerande för ett avvecklande av vapenembargot. Hur Frankrike positionerar sig och agerar har stor inverkan på EU. Avslutningsvis kan vi, med hänvisning till Ekots sändningar i Sveriges Radio den 11 december 2006 och Rapports sändningar i Sveriges Television dagen efter, konstatera att denna fråga är mycket aktuell.

1.2 Teori och begreppsdefinitioner

Orsakerna bakom Frankrikes agerande har analyserats utifrån tre statscentrerade perspektiv: realism, liberalism och konstruktivism. Dessa tre perspektiv, vars utmärkande drag beskrivs i inledningen av analysens tre kapitel, dominerar av tradition säkerhetspolitiska studier (Bengtsson et al 2001: 76).

Uppsatsens tre analysmodeller består av ett antal olika teorier som ska betraktas som verktyg vars syfte är att sortera uppsatsens material. I enlighet med *Metodpraktikans* rekommendationer har vi försökt ”att knyta an till den tidigare forskningen” som rör problemområdet (Esaiasson et al 2004: 30).

Valet av teorier har genomförts utifrån två olika utgångspunkter. Vi har först och främst sökt efter relevanta teorier. Med relevanta avses möjligheten att förklara Frankrikes agerande. Vi har även sökt efter teorier som skiljer sig åt i förhållande till varandra. Med det menar vi att olika infallsvinklar besvarar frågeställningen på olika sätt. Detta är viktigt eftersom det möjliggör jämförelser.

Begreppet säkerhet är centralt för uppsatsens samtliga analysmodeller. Säkerhet är ett brett begrepp med ett mycket stort antal innebörder (Buzan 1991: 69). I denna uppsats utgår vi från Barry Buzans definition av säkerhet i *People States and Fear*. Enligt Buzan består staten av tre komponenter som samspelar: en fysisk bas, institutioner samt en idé om staten. Statens yttersta mål är överlevnad och detta uppnås genom att slå vakt om och öka säkerheten kring statens tre komponenter. Trots att Buzan går under benämningen strukturell realist anser vi att Buzans definition är förenlig med samtliga tre perspektiv. Målet för realismen, liberalismen och konstruktivismen är således detsamma men medlen skiljer sig åt.

Av den anledningen betonar respektive perspektiv, förenklat sett, olika komponenter: realismen betonar statens fysiska bas, liberalismen statens institutioner och konstruktivismen idén om staten. Definitionen av begreppet säkerhet är gemensam för samtliga perspektiv. Begreppen den internationella politiken och den internationella politiska scenen förekommer ett antal gånger i uppsatsen. Dessa begrepps innebörder är, liksom begreppen stat och land, utbytbara. Övriga begrepps innebörder framkommer i den löpande texten.

1.3 Metod och material

Hur relationen mellan EU och Kina utvecklar sig är en viktig fråga som problematiseras av EU:s vapenembargo. Ett avvecklande av vapenembargot skulle ofrånkomligen påverka relationen. Detta är bakgrunden till att vi blev intresserade av och ville veta mer om vapenembargots ställning i EU. Uppsatsen utgår således från ett ”samhälleligt uppkommet problem” då problemet i fråga står i fokus för undersökningen (Esaiasson et al 2004: 29). Arbetet inleddes med att vi skapade oss en bild av problemområdet. Allteftersom arbetet fortskred blev det allt tydligare att Frankrike var den EU-medlemsstat som kraftfullast driver frågan om ett avvecklande. Orsakerna framgick emellertid inte och detta fängade vårt intresse. Att klarlägga orsakerna bakom Frankrikes agerande utifrån den rådande diskursen på området blev därmed syftet med uppsatsen.

Materialet har analyserats utifrån tre olika analysmodeller som både förklarar det övergripande och det specifika. Dessa analysmodeller, vars empiriska bärkraft prövas i uppsatsen, är egna konstruktioner som bygger på tre olika perspektiv: realism, liberalism och konstruktivism. Det metodologiska tillvägagångssättet uppvisar likheter med vad som i *Metodpraktikan* går under benämningen ”teorikonsumerande studier” (ibid.: 40).

Primärmaterialet består av två intervjuer med personer med goda kunskaper inom problemområdet. Primärmaterialet, som är förhållandevis litet till sitt omfång, är ett komplement till sekundärmaterialet. Sekundärmaterialet består av artiklar från tidskrifter, facklitteratur och Internetkällor och sträcker sig över åren 1980 till 2007. Då frågan om vapenembargot är mycket aktuell består en stor del av materialet av artiklar från dagstidningar och tidskrifter samt rapporter från institut och organisationer i Europa och USA. Det metodologiska kravet på samtidighet är därmed i stor utsträckning uppfyllt.

Uppsatsens material är svensk- och engelskspråkigt. Att franskspråkigt material, på grund av bristande språkkunskaper, inte ingår är ett problem då det sannolikt är viktigt att ta del av franska utgångspunkter för att kunna förklara Frankrikes agerande.

1.4 Disposition

Kapitel två beskriver relationen mellan Frankrike och EU och bakgrunden till upprättandet av EU:s vapenembargo. I kapitel tre, fyra och fem analyseras orsakerna bakom Frankrikes agerande utifrån de tre olika analysmodellerna. I det sjätte och avslutande kapitlet presenteras en sammanfattning av analysen och uppsatsens slutsatser.

2 Utgångspunkter

Ett uttalande av president Francois Mitterand från 1988 illustrerar Frankrikes förhållande till EU: ”France is our homeland, but Europe is our future” (Guyomarch et al 1998: 1). Fransk politik utgår från nationella intressen men är intimt sammankopplad med EU:s utveckling. Frankrike, som alltid har varit och fortfarande är en av unionens ledande aktörer, har eftersträvat ett starkt och enat EU men samtidigt varit uttalat kritisk mot EU-institutionernas allt större inflytande (Cole och Drake 2000: 38). Frankrike har motvilligt accepterat utvecklingen och istället fokuserat på ett antal andra övergripande politiska frågor (Guyomarch et al 1998: 19). Således kan man dra slutsatsen att Frankrikes förhållande till EU, som i grund och botten inte har förändrats särskilt mycket sedan Charles de Gaulle var president mellan 1959 och 1969, trots allt framstår som mer pragmatiskt än tidigare (Drake 2006: 101).

Då Frankrikes relativa inflytande inom EU har minskat under 1900-talets senare del har Frankrike som ambition att förbättra sina relationer och förstärka sina samarbeten med andra länder än EU:s medlemsstater. Den franska hållningen i förhållande till EU:s vapenembargo gentemot Kina är sannolikt ett uttryck för detta och återspeglar president Jacques Chiracs uttalade målsättning att Frankrike ska spela en mer aktiv roll inom den internationella politiken.

I detta kapitel utvecklar vi diskussionen kring Frankrikes komplexa relation till EU – ett samarbete Frankrike varit delaktig i att upprätta. Kapitlet innehåller även en redogörelse för hur vapenembargot gentemot Kina är beskaffat och vilken problematik som ligger bakom ett eventuellt avvecklande.

2.1 Frankrike och EU: Möjligheter och begränsningar

Frankrike, som var i stort behov av att stabilisera Europa och förbättra relationen med Tyskland efter andra världskriget, var drivande bakom upprättandet av EU (Laffan och Stubb 2003: 71). Det europeiska samarbetet som inleddes 1951 var ursprungligen ett ekonomiskt samarbete mellan sex europeiska stater. Ett av de ursprungliga motiven bakom Frankrikes engagemang för utvecklingen av det europeiska samarbetet var ambitionen att öka den franska politikens inflytande och sprida franska värderingar till övriga Europa. de Gaulles övertygelse om att Frankrike var predestinerat att utöva ett stort inflytande inom den internationella politiken präglar fortfarande den franska utrikes- och säkerhetspolitiken (Drake 2005: 11).

EU-medlemskapet för med sig många fördelar men också många nackdelar för medlemsstaterna. Emellanåt, då det blir tydligt att medlemskapet begränsar Frankrikes politiska manöverutrymme, upplever det franska politiska ledarskapet sig kringskuret. Detta ger stundtals upphov till fransk indignation, i synnerhet då EU vidtar åtgärder som kolliderar med Frankrikes intressen. Att Frankrike har agerat i strid med majoriteten av medlemsstaternas övertygelse i frågan om vapenembargot kan ha påverkat landets anseende inom EU.

Genom att påverka EU:s samordnade utrikes- och säkerhetspolitik kan Frankrike öka sitt inflytande inom den internationella politiken. Detta förutsätter att EU:s kompetens inte begränsas till utvecklingen inom unionen utan även sträcker sig utanför EU:s gränser (Gallis 2005: 5).

Frankrikes främsta målsättning är upprättandet av säkerhet och förmågan att spela en framträdande roll inom den internationella politiken (Drake 2005: 4, Erhart 2000: 7). Det utrikespolitiska samarbetet som inleddes av EU:s medlemsstater under 1960-talet uppmuntrades av Frankrike eftersom det skapade goda förutsättningar för Frankrike att utöva ett större inflytande över omvärlden (Smith 2003: 30). Med det sagt är det viktigt att understryka att EU inte följer en i förväg utstakad väg (Laffan et al 2000). Alla medlemsstater har, om än i varierad utsträckning, möjlighet att påverka EU:s utveckling. I kraft av sin storlek har Frankrike dock ett betydande inflytande (Laffan och Stubb 2003: 74f). Frankrikes förhoppning att EU:s utrikes- och säkerhetspolitik till stor del ska återspegla franska intressen framstår som fullt rimlig.

Att engagera sig i olika former av samarbeten är inte helt problemfritt. Fördelarna med EU-samarbetet måste väga tyngre än nackdelarna då medlemsstaterna inskränker den nationella suveräniteten till fördel för EU.

2.2 EU: Ett verktyg för en försvagad medlemsstat

Att Frankrikes relativa makt inom EU har minskat successivt det senaste decennierna illustreras av Frankrikes minskade inflytande över EU:s politiska dagordning (Guyomarch et al 1998: 14). Frankrike har, som ett resultat av oförmågan att anpassa den franska politiken till de förändringar som EU genomgått, försvagats i förhållande till övriga medlemsstater (Drake 2006: 92). När antalet medlemsstater blivit fler har förmågan att kunna kompromissa blivit viktigare. Det franska politiska ledarskapet har avsiktligt avstått från att söka samförstånd och detta har resulterat i att Frankrike inte längre åtnjuter samma goda anseende bland övriga medlemsstater som tidigare (ibid: 92).

Skillnaden mellan att vara medlem i en union med sex medlemsstater och att vara en av 27 medlemsstater är stor. När antalet medlemsstater ökar minskar de befintliga medlemmarnas relativa makt. Frankrike har alltid satt stort värde på sin relation till Tyskland då grannlandet traditionellt har stöttat Frankrike inom ramen för EU-samarbetet. Frankrike har således blivit mycket beroende av Tyskland för att kunna utöva inflytande inom EU (ibid: 94). Att relationen har försämrats på senare tid innebär att Frankrike har försvagats.

Att EU:s övriga medlemsstater betraktar Frankrike som en oberäknelig aktör bidrar ytterligare till att underminera det franska inflytandet. Ett exempel på franskt agerande som väcker stort missnöje inom EU är oviljan att implementera de EU-direktiv som missgynnar Frankrike (Drake 2006: 92). Att de franska nomineringarna till olika centrala EU-ämbeten har ogillats av övriga medlemsstater är ett annat exempel som ger upphov till missnöje (ibid: 93). I ljuset av alla motgångar har det franska politiska ledarskapet insett vikten av att ompröva sin politik (ibid: 100). Med det sagt bör det emellertid tilläggas att Frankrike är och förblir en nyckelaktör inom EU och att alla medlemsstater är mycket angelägna om att upprätthålla goda förbindelser med det franska politiska ledarskapet eftersom få initiativ kan överleva utan Frankrikes stöd (Gallis 2005: 1, 6f).

I samband med att Frankrike avvecklade sina koloniala engagemang under 1950- och 60-talen minskade landets internationella inflytande. Liksom antalet kolonier har även andelen fransktalande i världen minskat. Att det engelska språket breder ut sig på bekostnad av det franska språket återspeglar den förändrade maktbalansen inom den internationella politiken på ett träffande sätt. Frankrike eftersträvar en EU-politik och en institutionell utveckling som återspeglar franska politiska intressen (Guyomarch et al 1998: 17, Cole och Drake 2000: 27) och med hjälp av EU har Frankrike försökt att kompensera sitt minskade inflytande (van Herpen 2003). Att eftersträva och upprätta samarbeten med stater utanför EU är ett annat sätt för Frankrike att kompensera sitt minskade inflytande.

Frankrikes ställning inom EU är trots alla motgångar fortfarande stark. Att Frankrike har lyckats med att placera fransmän på höga positioner inom EU har visserligen givit upphov till missnöje bland övriga medlemsstater men skapar samtidigt goda förutsättningar att påverka utvecklingen inom EU (Drake 2006: 92). Franska intressen är emellanåt lyckosamma i sina försök att påverka beslutsfattarna i Bryssel. Ett exempel på detta är att franska lobbyister har varit framgångsrika i frågor som rör EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Den franska staten och olika franska inrikespolitiska aktörer drar med andra ord fördel av det fördjupade europeiska samarbetet (Cole och Drake 2000: 27).

Trots en generell försvagning spelar Frankrike fortfarande en viktig roll på den internationella politiska scenen. Ett permanent medlemskap i FN:s säkerhetsråd, nära relationer med arabvärlden och sina forna kolonier i Afrika och Asien samt innehav av kärnvapen är de främsta orsakerna till detta (Gallis 2005: 4).

Sedan den 16 maj 1997 ingår Frankrike och Kina i ett strategiskt partnerskap som syftar till att fördjupa det politiska, ekonomiska och kulturella samarbetet (Siegurs 2007-01-24). En multipolär världsordning, ökat handelsutbyte och ökat kulturellt utbyte är olika exempel på politiska, ekonomiska och kulturella samarbeten.

2.3 EU och Kina: Vapenembargot

EU:s vapenembargo mot Kina infördes som en reaktion på den kinesiska regimens kränkningar av mänskliga rättigheter. Vapenembargot, som initierades av Europeiska Rådet den 27 juni 1989, utformades som en politiskt men inte juridiskt bindande deklARATION. Av de totalt fem ekonomiska och politiska sanktioner som EU införde är vapenembargot den enda kvarvarande sanktionen. Övriga sanktioner hävdades i början av 1990-talet.

Idag definieras EU:s utrikes- och säkerhetspolitik till stor del i relation till de utmaningar som Kina utgör. I december 2003 deklarerade Frankrike och en majoritet av EU:s medlemsstater att vapenembargot borde avvecklas. Frankrike och de medlemsstater som var anhängare av ett avvecklande vid denna tidpunkt hävdade att de mänskliga rättigheternas ställning i Kina hade förbättrats sedan 1989 och att Kina hade gjort sig förtjänt av ett erkännande (Casarini 2006: 31). Chirac, som anser att vapenembargot är ”outdated” och inte längre ”corresponds to the political reality of the contemporary world” (ibid: 31), vill ersätta vapenembargot med en förstärkt uppförandekod vars syfte är att reglera vapenhandeln mellan EU och Kina (Allen och Smith 2006: 164, Springfeldt 2006-12-15).

Trots att EU:s medlemsstater beslutar om försvarsangelägenheter tillsammans har varken vapenembargot eller den nuvarande uppförandekoden tillämpats på ett konsekvent sätt (Casarini 2006: 33). Den deklARATION som reglerar vapenembargot är så otydlig och vagt formulerad att alla medlemsstater ges utrymme att göra sin egen tolkning. Att begreppet ”arms” aldrig definierades har resulterat i att vad som betraktas som vapen skiljer sig åt bland EU:s medlemsstater. En del medlemsstater har således kringgått vapenembargot genom att exportera ”dual use” produkter, det vill säga produkter som kan användas för både civilt och militärt bruk, till Kina (Springfeldt 2005-12-15, Lobjakas 2004).

EU:s samlade vapenexport till Kina har, trots vapenembargot, inte minskat utan tvärtom ökat sedan 1989 (Cronin 2005). Frankrike är den EU medlemsstat som exporterar mest och under 2004 undertecknades 123 kontrakt till ett värde av 169 miljoner euro (Cronin 2005, Casarini 2006: 34). Svårigheten att upprätta balans mellan ekonomiska och politiska intressen i relationen till Kina blir mycket tydlig i förhållande till vapenembargot (Allen och Smith 2006: 164).

USA är mycket kritiskt till EU:s eventuella planer på att avveckla vapenembargot då detta med stor sannolikhet kommer att resultera i att Kina även fortsättningsvis kommer att kränka sin egen befolknings mänskliga rättigheter. Ett avvecklande skulle dessutom påverka den asiatiska maktbalansen till Kinas fördel. USA har framfört krav till EU:s medlemsstater om att varken öka vapenexporten till Kina i kvalitativ eller kvantitativ bemärkelse (Casarini 2006: 32). Det amerikanska budskapet är glasklart: ”do not lift the embargo, and be prepared for various types of sanctions if you do” (Allen och Smith 2006: 164). EU:s medlemsstater hävdar dock att den asiatiska maktbalansen inte kommer att påverkas i samband med ett avvecklande av vapenembargot.

USA och Kina drar i EU från två olika håll. I vilken utsträckning vart och ett av dessa två länder påverkar EU:s beslutsfattande är oklart. Att EU är mycket känsligt för hur Kina uppträder är emellertid ostridigt. De diskussioner som, i mars 2005, skulle avhandla vapenembargots framtid sköts upp på obestämd tid efter att Kina antagit en lag som reglerar Kinas relation till Taiwan (Casarini 2006: 30, Allen och Smith 2006: 164). Lagen slår i aggressiva ordalag fast att Kina inte kommer att tillåta en taiwanesisk självständighetsförklaring.

3 En alternativ världsordning

Under president de Gaulles ledarskap odlades bilden av Frankrike som en av den internationella politikens viktigaste stater och därmed EU:s viktigaste medlem (Gallis 2005: 5). Trots att Frankrike har tvingats anpassa sig till EU:s och omvärldens utveckling håller dagens franska politiska ledarskap fast vid de Gaulles riktlinjer (Drake 2006: 101). Under Chirac har Frankrike vid upprepade tillfällen försökt att göra EU till ett verktyg för fransk maktutövning. En av Frankrikes främsta målsättningar är att omvandla dagens unipolära världsordning under amerikansk hegemoni till en multipolär världsordning och att luta sig mot EU ger större tyngd åt Frankrikes agerande.

Avsaknaden av motvikt till USA:s hegemoni kan uppfattas som ett hot av somliga stater vilka på olika sätt utmanar den rådande världsordningen. Enligt realistiska antaganden kommer dagens unipolära världsordning förr eller senare att ersättas av en ny världsordning (Waltz 2000: 28). Det är svårt att fastställa vid vilken tidpunkt en ny världsordning kommer att uppstå (ibid: 30) men om Frankrike och Kina samordnar sitt agerande kan länderna eventuellt komma att balansera den amerikanska hegemonin (Drake 2006: 101).

I detta kapitel analyseras frågan om varför Frankrike agerar för att avveckla vapenembargot utifrån ett realistiskt perspektiv. I nedanstående tre avdelningar utvecklas en diskussion kring Frankrikes försök att upprätta en alternativ världsordning för att säkerställa franskt oberoende och öka fransk säkerhet.

3.1 Realism

Realismen har länge varit det ledande perspektivet inom internationella relationer. Kännetecknande för detta perspektiv är att det är maktcentrerat och betraktar stater som den internationella politikens främsta aktörer. Dessa aktörer är verksamma i ett system som är anarkiskt till sin struktur, en struktur som ger upphov till misstänksamhet mellan systemets aktörer (Bengtsson et al 2001: 23). Begreppet anarki definieras som ”avsaknad av en auktoritativt beslutande världsmakt” (ibid: 28). Neorealismen, som är en utveckling av den traditionella realismen, lägger stor vikt vid strukturer: ”a set of constraining conditions” (Waltz 1979: 73).

Tre faktorer är utmärkande för det internationella systemets struktur (Bengtsson et al 2001: 23f). För det första är stater självständiga och kan endast förlita sig på sig själva. En stats främsta målsättning är att överleva genom att upprätta säkerhet, vilket inom realismen innebär att störst vikt läggs vid att skydda statens fysiska bas. Ökad säkerhet uppnås genom ökad relativ makt. Stater är

rationella och deras preferenser och intressen är konstanta. Det som kan förändras är maktfördelningen mellan olika stater – då detta inträffar förändras balansen inom den internationella politiken. För det andra betraktas stater som funktionellt lika. Detta innebär att de gör anspråk på att fylla samma funktioner vilket ger upphov till en önskan om maktmaximering. Denna önskan ger i sin tur upphov till en konstant pågående maktkamp. För det tredje är makten i det internationella systemet ojämnt fördelad.

Upplevelsen av osäkerhet är en naturlig företeelse eftersom absolut säkerhet är omöjlig att uppnå enligt det realistiska perspektivet (Bengtsson et al 2001: 83). Det realistiska antagandet att makt och säkerhet främst upprättas med hjälp av militära medel har under de senaste decennierna kompletterats av idén att ”säkerhet innebär någonting mer än militär motståndskraft mot yttre fiender” (Bengtsson et al 2001: 79, Casarini 2006: 11). Förmågan att upprätta säkerhet är även till viss del avhängig ekonomiska och politiska faktorer.

I ett internationellt politiskt system där makten är koncentrerad till en stat uppstår hegemoni. Systemets övriga stater har olika sätt att förhålla sig till hegemonen. De kan försöka att balansera hegemonen genom alliansbildning. Detta inträffar då hegemonen uppfattas som ett hot mot övriga staters suveränitet och säkerhet (Walt 1985: 4). Att balansera hegemonen har två fördelar: för det första minskar de övriga aktörernas sårbarhet och för det andra blir möjligheterna att öka den relativa makten större (ibid: 3f). Alliansbildningar kan alltså ge upphov till mer makt för enskilda stater. Stater engagerar sig i den här sortens samarbeten om de gör bedömningen att de har mer att vinna än att förlora på att samarbeta (Strömvik 2005: 142).

3.2 Franskt oberoende

Frankrikes säkerhet, med avseende på statens fysiska bas, är i dagsläget inte hotad av någon enskild stat. Vissa företeelser, som inte nödvändigtvis är av militär natur, framstår emellertid som hot i relation till specifika franska intressen. Frankrikes kärnvapeninnehav har en avskräckande inverkan på omvärlden vilket minskar risken att utsättas för militära angrepp. Trots kärnvapeninnehavet kan emellertid Frankrike påverkas negativt av de olika militära konflikter som utspelar sig runt om i världen.

USA hävdar att ett avvecklande av EU:s vapenembargo skulle resultera i att maktbalansen i Asien rubbas till Kinas fördel, vilket i sin tur skulle få allvarliga konsekvenser för relationen mellan Kina och Taiwan (Casarini 2006: 35). En väpnad konflikt mellan Kina och Taiwan skulle få mycket allvarliga konsekvenser för relationen mellan Kina, USA och EU, och således även för Frankrike.

Enligt det realistiska perspektivet är Frankrike, i likhet med övriga stater, misstänksam gentemot sin omvärld. Misstänksamheten syftar till att säkerställa Frankrikes överlevnad. Ett annat sätt att säkerställa överlevnaden är att öka den relativa makten (Waltz 1979: 126f). Således ställer det misstänksamma franska politiska ledarskapet sig frågan hur Frankrike ska agera för att öka sin makt.

USA har haft och fortsätter att ha ett stort inflytande över den europeiska kontinenten. Att Frankrike eftersträvar multipolaritet och minskat amerikanskt inflytande är ingen hemlighet (Chirac 2004, tal, Drake 2006: 101). Frankrike är en av de medlemsstater som starkast driver linjen att EU ska balansera USA. Att EU ska balansera USA har länge utgjort en grundtanke inom EU sedan (Smith 2005: 129).

Makten i det internationella systemet är ojämnt fördelad till USA:s förmån. Maktkoncentrationen resulterar i att det internationella systemets övriga stater måste anpassa sitt agerande, vilket minskar deras oberoende, till USA. Det franska politiska ledarskapet är mycket frustrerat över rådande förhållanden (Waltz 2000: 31) och enligt franska tjänstemän agerar Frankrike för att skapa ett långsiktigt europeiskt oberoende (Steele 2004).

Den franska och amerikanska synen på makt skiljer sig åt och har resulterat i olika världsbilder (Kagan 2003: 7f). Trots detta finns det stora likheter länderna emellan. Frankrike och USA delar av tradition en ambition att dominera sin omvärld. De delar även synen på sig själva som en unik aktör med stort behov av nationellt oberoende (Erhart 2000: 9). Frankrike konkurrerar med USA om att utföra somliga av de uppgifter som har tillfallit USA i egenskap av hegemon. En av dessa uppgifter är privilegiet att formulera villkoren för både sitt eget och andra aktörers agerande. Detta förutsätter att suveräniteten är intakt. Frankrike upplever att den amerikanska hegemonin underminerar den franska suveräniteten och mobiliserar således sina resurser för att balansera USA i syfte att upprätta franskt oberoende.

Det är svårt, nästintill omöjligt, för EU att under rådande omständigheter utvecklas till ett alternativt maktcentrum (Smith 2005: 131). Den främsta anledningen till detta är den amerikanska hegemonins negativa inverkan på EU-medlemsstaternas oberoende. Agerandet för ett avvecklande av vapenembargot, ett handlande i strid med USA:s uttryckliga önskemål, är sannolikt ett uttryck för Frankrikes kritiska inställning till den amerikanska hegemonin (Womack 2004: 353). Frankrike vill utveckla och fördjupa relationen med Kina då man ser detta som ett sätt att förstärka sitt oberoende i förhållande till USA.

3.3 En multipolär världsordning

Frankrike vill skapa ett EU med större inflytande på den internationella arenan. Om EU:s relativa makt ökar så ökar också Frankrikes relativa makt i förhållande till omvärlden. Med EU:s tyngd bakom sig, och Kina som samarbetspartner, ökar möjligheterna att upprätta en multipolär världsordning. Begreppet multipolaritet syftar till att beskriva ett alternativ till rådande världsordning och är en kritik av unipolaritet (Womack 2004: 353). Att Frankrike anser sig synnerligen väl lämpat att leda EU:s försök att upprätta en multipolär världsordning kan härledas till franska stormaktstraditioner i allmänhet och det gaullistiska arvet i synnerhet (Pedersen 1998: 18). I enlighet med det gaullistiska arvet anser Frankrike att EU:s främsta uppgift är att verka för franskt inflytande och fransk närvaro på den

internationella politiska scenen. Detta förklarar varför Frankrike ofta talar på EU:s vägnar (Drake 2005: 11).

Chirac är en trogen anhängare av multilateralism och multipolaritet, vilket i Frankrike innebär ”deciding together about issues that concern all of us” (ibid.: 11). Att förespråka multilateralism och multipolaritet ska betraktas som en indirekt kritik av den rådande unipolära världsordningen. Genom att verka för större utrymme för fler aktörer på den internationella politiska scenen, ett skifte från unipolaritet till multipolaritet, ökar Frankrikes och andra staters relativa makt på bekostnad av USA:s relativa makt. Chiracs främsta mål är att förstärka fransk närvaro och inflytande internationellt (ibid.: 101).

Frankrike eftersträvar multipolaritet trots att bipolaritet enligt realistiska antaganden skapar bäst förutsättningar för stabilitet. Frankrike är för svagt för att på egen hand konkurrera med USA om platsen som hegemon och söker därför allianser med andra stater.

I sin strävan efter en alternativ världsordning betraktar Frankrike Kina, Ryssland och ett antal europeiska stater som potentiella samarbetspartners (van Herpen 2003). Mycket talar för att Kina delar Frankrikes intresse för upprättandet av en multipolar världsordning då begreppet multipolaritet sedan länge har spelat en viktig roll inom den kinesiska utrikespolitiken (Womack 2004: 351). I början av 2000-talet uttalade vicepresident Hu Jintao sitt stöd för multipolaritet i bemärkelsen en ny världsordning som möjliggör en demokratisering av världspolitiken och världsfred (China Daily 2001-11-06, Womack 2004: 352). Följande uttalande av Chirac 2004 återspeglar Hus uttalande: ”it is by recognizing the new reality of a multipolar and interdependent world that we will succeed in building a sounder and fairer international order” (Chirac 2004, tal).

3.4 Ekonomisk makt

Enligt Waltz skapar ekonomisk makt goda förutsättningar för att utveckla militär makt: ”countries with great power economies have become great powers” (Waltz 2000: 34). Frankrike är idag den sjätte största ekonomin i världen men dess position kommer sannolikt att försämrans inom överskådlig framtid (Casarini 2006: 14). För att inte försämrans sin relativa position är det viktigt för Frankrike att positionera sig väl på den kinesiska marknaden. Denna ambition delar Frankrike med USA och de flesta av den internationella politikens övriga stater. Frankrike och USA har utbyte av varandra ekonomiskt, men de har också ekonomiska intressen som kolliderar. Genom att agera för ett avvecklande av EU:s vapenembargo kan Frankrikes villkor på den kinesiska marknaden med stor sannolikhet förbättras (Lobjakas 2004). Därmed skulle Frankrikes relativa makt i förhållande till omvärlden, USA inkluderat, att öka.

Frankrike, i konkurrens med bland andra Storbritannien och Tyskland, agerar för att upprätta storskaliga kontrakt med Kina. Att Frankrike har lyckats genomföra flera stora affärer med Kina den senaste tiden kan tolkas som en

belöning för att Frankrike tar Kinas parti i frågan om vapenembargot (Sveriges Radio 2006-12-05).

Ökad relativ makt skapar större oberoende och förbättrar möjligheterna att utöva inflytande över andra stater. Om den relativa makten ökar så förbättras med andra ord förmågan att öka säkerheten. EU:s ekonomiska säkerhet är beroende av förhållandet till den kinesiska ekonomiska utvecklingen. Både ekonomiska och politiska faktorer talar för att Frankrike vill ha tillgång till den kinesiska marknaden (Lobjakas 2004).

4 Samarbete

Med hjälp av ekonomiska medel har Kina kunnat straffa och belöna andra stater (Hart 2007-01-12). Den kinesiska utrikesministern Li Zhaoxing har uttalat sig positivt angående ett avvecklande av EU:s ”diskriminerande” vapenembargo och menar att europeiska stater kommer att belönas i form av förbättrade handelsvillkor om det hävs (Financial Times 2004-07-12). Frankrike har således ett ekonomiskt intresse av att agera för ett avvecklande av vapenembargot då konkurrensen på den kinesiska marknaden är hård.

Både ekonomiska och politiska aktörer har intresse av att avveckla vapenembargot. Vapenembargot är problematiskt för Frankrike då det hamnar i konflikt med dess tradition som vapenproducent. I Frankrike utgör vapenindustrin en betydande del av den franska ekonomin och få industrier har lika stort inflytande över den franska politiken (Kolodziej 1980: 55f). Dessutom har Frankrike traditionellt sett månat om att självständigt bestämma med vilka stater man vill bedriva vapenhandel.

I detta kapitel analyseras frågan om varför Frankrike agerar för att avveckla vapenembargot utifrån ett liberalistiskt perspektiv, ett perspektiv som kastar ljus över de ekonomiska intressen som inverkar på det politiska beslutsfattandet. Analysen antar ett nerifrån-upp perspektiv: att fransk utrikespolitik är ett uttryck för inomstatliga aktörers intressen. Kapitlet avslutas med en övergripande diskussion kring alla aktörers gemensamma intresse av säkerhet.

4.1 Liberalism

Liberalismen fokuserar på mellanstatliga relationer. Allteftersom globaliseringen fortskrider intensifieras kontakterna mellan stater och relationerna blir allt mer sammanvävda. Ett ömsesidigt beroende, eller interdependens, uppstår. Samarbete, en form av ömsesidigt utbyte som uppstår genom social interaktion mellan olika aktörer, kan förena egenintresse med det gemensamma bästa. Liberalismen ifrågasätter inte förekomsten av anarki men framhåller att även andra strukturer påverkar den internationella politiken. Marknaden är till exempel en lika viktig struktur som anarkin (Bengtsson et al 2001: 28). Stater, som är den internationella politikens främsta aktörer och antas företräda olika nationella och transnationella aktörers intressen, eftersträvar överlevnad genom upprättandet av ökad säkerhet. I strävandet efter säkerhet och överlevnad läggs störst vikt vid institutioner, institutioner i bemärkelsen institutionaliserat samarbete. Hur staterna är organiserade avgör hur de agerar i förhållande till omvärlden (ibid.: 28).

Andrew Moravcsik anlägger ett nerifrån-upp perspektiv i sina analyser av internationell politik (Moravcsik 1997: 513). Inom staterna konkurrerar statliga och icke-statliga aktörer. Vilka aktörer som får sina intressen tillgodosedda och lyckas påverka utrikespolitikens innehåll är avhängigt respektive aktörs relativa styrka. Enligt Moravcsik återspeglar staternas utrikespolitik olika inrikespolitiska aktörers intressen (ibid.: 513).

4.2 Ekonomiska aktörer

Att det franska politiska ledarskapet avser att stärka banden med Kina återspeglar det franska näringslivets intresse av att etablera sig på den kinesiska marknaden. Under premiärminister Wen Jiabaos besök i Frankrike 2005 undertecknades ett flertal mycket stora kontrakt mellan Kina och den franska flyg-, tåg- och telekommunikationsindustrin (Casarini 2006: 17).

Den franska turistnäringen eftersträvar ett större utbyte med Kina och har i stor utsträckning anpassat utbudet till olika kinesiska önskemål. Av de 1.7 miljoner kineser som åkte till Europa 2005 besökte knappt 600,000 Frankrike (Jones 2007-01-06). Frankrike hoppas att en tillmötesgående hållning, vilket tar sig uttryck i frågan kring EU:s vapenembargo, förbättrar möjligheterna att fördjupa det ekonomiska samarbetet ytterligare (Hart 2007-01-12).

Den kinesiska militärens budget är den tredje största i världen och den näst snabbast växande efter den amerikanska (Casarini 2005: 34, 36). Kina har ett stort intresse av att modernisera militären och konkurrensen om att exportera vapen till Kina är hård (Fisher 1997). Den samlade europeiska vapenindustrin är därför mycket angelägen om att exportera vapen till Kina och låter sig inte avskräckas av politiska eller moraliska hänsynstaganden. För den europeiska vapenindustrin, som inte gör åtskillnad mellan Kina och andra länder, är den kinesiska marknaden ”just any other market” (Casarini 2005: 34).

Frankrike är av tradition en stor vapenproducent. Att vapenindustrin är en hörnpelare i fransk ekonomi och politik underbygger påståendet att det finns såväl ekonomiska som politiska skäl att värna om den franska vapenindustrin. År 2004 sysselsatte vapenindustrin i Frankrike 166,000 personer (SIPRI 2005). Detta är en tydlig nedgång sedan 1990 då vapenindustrin sysselsatte nästan 250,000. Trots att antalet anställda inom vapenindustrin har sjunkit sedan början av 1990-talet har emellertid värdet av vapenexporten ökat från 2,868 miljoner Euro 1994 till 4,301 miljoner Euro 2003 (ibid.).

Vapenembargot inverkar negativt på den franska vapenindustrin. Ett avvecklande av vapenembargot skulle innebära att möjligheterna för den franska vapenindustrin att konkurrera med omvärlden förbättrades. Sannolikheten att näringslivet i allmänhet och vapenindustrin i synnerhet påverkar utrikespolitikens innehåll är med det sagt stor.

4.3 Politiska aktörer

De kontrakt som Frankrike undertecknade med Kina 2005 kommer att resultera i att ett stort antal arbetstillfällen skapas. Beslutet att utveckla samarbetet med Kina överensstämmer således med en stor del av de franska arbetstagarnas önskemål.

Den franska vapenindustrin tillhandahåller ett stort antal arbetstillfällen. När vapenexporten minskar så minskar även antalet arbetstillfällen och politiska beslut som syftar till att minska vapenexporten har enbart accepterats av facket under förutsättning att en rad önskemål uppfylls (Kolodziej 1980: 69). Exempel på dessa villkor är att arbetstagarna ska kompenseras med erbjudanden om alternativa anställningar samt att även andra stater ska minska sin vapenexport i samband med att Frankrike minskar sin. Inte heller politiker, vars ambition är att behålla makten genom att bli omvalda, vill att arbetslösheten ska stiga eftersom det kan resultera i socioekonomiska belastningar och missnöje vilket försämrar utsikterna att bli omvald.

Att Frankrike, i likhet med EU, har upprättat ett strategiskt partnerskap med Kina illustrerar vikten av att upprätthålla en god relation mellan länderna. Franska politiker är väl medvetna om Kinas stora och växande inflytande inom den internationella politiken. Att Kina, liksom Frankrike, sitter som permanent medlem i FN:s säkerhetsråd är en av många orsaker till Frankrikes önskemål om att hålla sig på god fot med Kina.

4.4 Samarbete och säkerhet: Att integrera Kina

Såväl statliga som icke-statliga franska aktörer eftersträvar säkerhet. Det gör därmed även det franska politiska ledarskapet. Mellanstatligt samarbete ökar interdependensen och skapar goda förutsättningar för ökad säkerhet. Kinas växande inflytande ska därför bemötas med en ambition att integrera Kina med omvärlden. Allteftersom Kina integreras kommer det kinesiska reformarbetet att fortskrida och spänningarna på den internationella politiska scenen att minska (Ljunggren 2006: 50). Möjligheterna att integrera Kina förbättras om omvärlden bemöter Kina med tilltro och öppenhet. Vikten av ett respektfullt bemötande är en orsak till att det kinesiska politiska ledarskapet eftersträvar ett avvecklande av vapenembargot (Springfeldt 2005-12-15). Vapenembargot har en symbolisk innebörd och en avveckling har med stor sannolikhet en positiv inverkan på den kinesiska integrationsprocessen.

5 Identiteter i fokus

Oavsett partitillhörighet har franska politiker av tradition betraktat Frankrike som den västerländska civilisationens främsta företrädare. Sedan den franska revolutionen 1789 har Frankrike, som eftersträvar spridandet av franska värderingar till omvärlden, haft ett stort inflytande över den europeiska kontinenten.

Frankrikes inflytande i EU är mindre idag än det var då samarbetet inleddes. Allt eftersom inflytandet har minskat har Frankrike lagt större vikt vid samarbeten med stater utanför EU. Den franska identiteten och synen på den franska civilisationen är intimt sammankopplad med det franska språket (Drake 2006: 93).

I detta kapitel analyseras frågan om varför Frankrike agerar för att avveckla vapenembargot utifrån ett konstruktivistiskt perspektiv. Analysen utgår från antagandet att Frankrike agerar för ett avvecklande av EU:s vapenembargo i utbyte mot att Kina uppvisar större respekt för mänskliga rättigheter. Genom att uppvisa tilltro och öppenhet gentemot Kina hoppas Frankrike att samarbetet mellan länderna ska fördjupas. Samarbete och samspel har enligt konstruktivistisk teori potential att förvandla staters identiteter och intressen. Ett demokratiskt Kina som respekterar mänskliga rättigheter skapar förutsättningar för ökad fransk säkerhet.

5.1 Konstruktivism

Konstruktivismen lyfter fram betydelsen av social interaktion¹. Konstruktivistiska analyser av världspolitiken framhåller betydelsen av både strukturer och aktörer (Bengtsson et al 2001: 34). Trots att det internationella systemet är anarkiskt till sin struktur går det att upprätta samarbete och skapa varaktig fred (ibid.: 35). Stater, vars identiteter och intressen förändras genom social interaktion, är den internationella politikens främsta aktörer. Stater är rationella och nyttomaximerande aktörer med upprättandet av ökad säkerhet och överlevnad som primära mål. I strävandet efter säkerhet och överlevnad läggs störst vikt vid idén om staten.

Alexander Wendts konstruktivistiska teori beskriver hur det internationella systemets aktörer, processer och strukturer förhåller sig till varandra (Wendt 1992: 398-424). Staternas identiteter tar sig uttryck i form av olika intressen. Samarbete förutsätter att den sociala interaktionen är intensiv och att det existerar ett ömsesidigt missnöje med rådande förhållanden. Ju intensivare den sociala interaktionen är desto större är möjligheterna för förändring. Att utveckla ett

¹ Mellanstatligt samarbete och utbyte.

djupgående samarbete är tidskrävande och förutsätter att det inte existerar motsättningar mellan aktörerna. Att vinna gehör för och sprida sina normer och värderingar till andra stater är en form av maktutövning som syftar till överlevnad.

5.2 Att sprida mänskliga rättigheter

I ett historiskt perspektiv har Frankrike spelat en betydelsefull roll för spridandet av mänskliga rättigheter² och demokrati. Franska värderingar fick ett stort genomslag runt om i världen efter den franska revolutionen. För att upprätta säkerhet, säkerhet i bemärkelsen franska idéers överlevnad, spelar Frankrike en aktiv roll på den internationella politiska scenen. Avsikten med det franska engagemanget är att sprida franska idéer till omvärlden.

Den moderna franska identiteten, som kan definieras i termer av demokrati, frihet och mänskliga rättigheter, har sitt ursprung i den franska revolutionen (Chirac 2004, tal). Att Frankrike sedan lång tid tillbaka har varit en inflytelserik internationell aktör har påverkat den franska självbilden. Det franska politiska ledarskapet anser att Frankrike, som av tradition uppmuntrar spridandet av mänskliga rättigheter och demokrati till främst Europa, Centralasien och tredje världen, spelar en unik och mycket betydelsefull roll inom den internationella politiken (Gallis 2005: 3f). Dessutom har Frankrike vid upprepade tillfällen agerat för att bistå offer för kränkningar av mänskliga rättigheter (Seymour 1998: 228). På områden där mottagligheten för spridandet av mänskliga rättigheter och demokrati är liten prioriteras vanligtvis spridandet av mänskliga rättigheter framför demokrati (Smith 2003: 140).

Frankrikes avsikt är att framstå som välvilligt inställd gentemot den asiatiska jättens ambition att axla rollen som världspolitisk aktör. Samtidigt försöker franska politiker sprida franska värderingar till Kina (Gallis 2005: 4). EU delar Frankrikes ambition och har etablerat en ”human rights dialogue” med Kina (Casarini 2006: 19). Dialogen har sammanfört parterna två gånger per år sedan 1998.

Efter andra världskriget förändrades synen på staters suveränitet. Allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter betraktades inte längre som enbart en inre angelägenhet utan även som en angelägenhet för omvärlden (Seymour 1998: 217). Interventioner legitimerades genom åberopandet av moraliska hänsynstaganden. Den kinesiska inställningen till vad som anses vara en inre angelägenhet skiljer sig emellertid från den västerländska. Kina har vid åtskilliga tillfällen varit föremål för internationell kritik på grund av kränkningar av mänskliga rättigheter. Den kinesiska regimen har avfärdat kritiken med hänvisning till inre angelägenheter och beskyllt kritikerna för att använda mänskliga rättigheter som ett verktyg för att uppnå andra utrikespolitiska mål (Seymour 1998: 234). Kina

² Förenta Nationernas definition av mänskliga rättigheter: ”universal legal guarantees protecting individuals and groups against actions and omissions that interfere with fundamental freedoms, entitlements and human dignity” (UNHCHR 2006: 1).

har dessutom kritiserat de rådande definitionerna av mänskliga rättigheter och demokrati eftersom de uppfattas som uttryck för en västerländsk världssyn (ibid.: 219).

Trots att omvärlden drar fördel av Kinas ekonomiska utveckling är landets internationella anseende, med avseende på mänskliga rättigheter, relativt lågt. Även om Kina har godkänt stora delar av FN:s definition av mänskliga rättigheter har landet inte ratificerat de fördrag som reglerar politiska och civila rättigheter (ibid.: 219). Kina har därmed en lång väg att gå tills dess att Frankrike och andra EU-medlemmar anser att Kina fullt ut respekterar mänskliga rättigheter. Enligt konstruktivismen ska ett intensifierat samarbete ge upphov till förändringar, men ett samarbete som utgår från en gemensam syn på mänskliga rättigheter är i nuläget osannolikt då Kina är ovilligt att diskutera frågan. Kinas ovillighet beror på att den kinesiska regimen anser att frågan är ett hot mot den interna stabiliteten och det rådande politiska klimatet.

5.3 Förutsättningar för samarbete

Efter massakern på Himmelska fridens torg blev mänskliga rättigheter ett ofrånkomligt inslag i den kinesiska regimen relationer med omvärlden (Seymour 1998: 217). Den kinesiska regimen var inte förberedd på kritiken eftersom omvärlden inte reagerat på tidigare övergrepp.

Kinas agerande får ofta världsomspännande konsekvenser och EU:s säkerhet är till stor del beroende av den kinesiska politiska och ekonomiska utvecklingen (Casarini 2006: 22). Det strategiska partnerskap som undertecknades mellan Frankrike och Kina lägger grunden för ett fördjupat samarbete och skapar större utrymme för ömsesidig påverkan. Ett positivt och konstruktivt samarbete är det effektivaste tillvägagångssättet för att uppnå förändring. Chirac menar att upprättandet av dialog mellan kulturer, civilisationer och religioner skapar de bästa förutsättningarna för att skapa förståelse för västerländska värden (Chirac 2004, tal). Att upprätta en dialog förutsätter emellertid att motparten är intresserad (Smith 2003: 140).

En del omständigheter, däribland vapenembargot och frågan om Taiwan, problematiserar en i övrigt god relation mellan EU och Kina (Seymour 1998: 137). Med hänsyn till ekonomiska intressen har EU:s viktigaste medlemsstater, helt i linje med den kinesiska regimen taktik som syftar till att koppla samman ekonomi och politik, successivt börjat med att tona ner sin kritik av de mänskliga rättigheternas ställning i Kina (Casarini 2006: 20).

5.4 Identiteter i omvandling

I takt med att Kinas internationella inflytande ökar kommer EU:s krav på ett kinesiskt ansvarstagande, bland annat i förhållande till mänskliga rättigheter och demokrati, att öka (Kommissionen 2006: 2, Seymour 1998: 235). EU:s och Frankrikes stöd till Kina syftar till ett ökat inflytande över den framtida politiska utvecklingen, i synnerhet kring frågor som rör mänskliga rättigheter (Casarini 2006: 21). Trots att den kinesiska retoriken numera tillskriver mänskliga rättigheter en viss betydelse, och att betydande förbättringar har genomförts på det socioekonomiska området, uppvisar Kina fortfarande stora brister i förhållande till mänskliga rättigheter (Seymour 1998: 236, Casarini 2006: 20, Roy 1998: 225).

EU:s vapenembargo förhindrar ett normaliserande av relationen mellan EU och Kina. Att Kina, i likhet med Nordkorea och Sudan, har ett vapenembargo riktat mot sig har gett upphov till kinesisk indignation (Shambaugh 2005). Ett avvecklande av vapenembargot skulle innebära en upprättelse av Kina och, enligt konstruktivistiska antaganden, förbättra möjligheterna för en förändring av den kinesiska identiteten. Ju större utbyte Frankrike och resten av EU har med Kina desto mer kommer respektive länders intressen att sammanfalla. Idag samarbetar parterna inom flera områden, till exempel handel, miljö och terrorism.

Frankrikes förhoppning är att Kina i slutändan, avsiktligt eller oavsiktligt, ska utvecklas i demokratisk riktning och erkänna de mänskliga rättigheterna. Om detta inträffar har den kinesiska identiteten genomgått en förändring och Frankrikes säkerhet ökat.

6 Avslutande diskussion

Den avslutande diskussionen inleds med en sammanfattning av respektive analys. Under rubriken slutsatser besvaras uppsatsens frågeställning. Vidare förs även en fri diskussion kring respektive analysmodells förklaringsvärde. Syftet med diskussionen är att klargöra vilken analysmodell som, utifrån det material som använts, kan ge det mest uttömmande svaret på frågan varför Frankrike agerar för att avveckla vapenembargot. Argumentationen anknyter vidare till en bredare diskussion på området och ger även förslag till fortsatt forskning.

6.1 Resultat

Syftet med nedanstående tre avsnitt är att sammanfatta och lyfta fram det väsentliga i uppsatsens respektive analys. Genom att reducera analyserna till ett lättöverskådligt resultat underlättas genomförandet av jämförelser och slutsatser.

6.1.1 Realism

Omvärldens missnöje med den amerikanska hegemonin är idag utbredd och numera eftersträvar ett antal olika stater upprättandet av en ny världsordning. Både Frankrike och Kina anser att en multipolär världsordning på ett rättvisare sätt återspeglar dagens världsbild, till stor del på grund av att det minskar USA:s inflytande och ökar det nationella oberoendet.

Frankrike är idag världens sjätte största ekonomi men kommer med stor sannolikhet att bli omsprunget av andra ekonomier inom en överskådlig framtid. Ett starkare EU som kan balansera USA gynnar Frankrike så länge unionens agerande reflekterar franska intressen. Även samarbetet mellan Frankrike och Kina, som enligt båda parter skulle påverkas positivt av ett avvecklande av EU:s vapenembargo, kan skapa gynnsamma förutsättningar. Frankrikes och Kinas gemensamma intresse av att samarbeta utesluter emellertid inte att länderna samtidigt agerar för att öka respektive lands relativa makt i förhållande till omvärlden. Alla stater vill maximera sin relativa makt, men att engagera sig i olika samarbeten kan medföra stora risker.

Att Frankrike, i konflikt med den uppfattning som majoriteten av EU:s medlemsstater har, agerar självständigt i frågan om vapenembargot, och dessutom har upprättat ett eget strategiskt partnerskap med Kina, kan tolkas som ett uttryck för en ambition att säkerställa fransk säkerhet och överlevnad. Frankrike och Kina

har funnit ett gemensamt intresse i strävandet efter att ersätta den amerikanska hegemonin.

Intresset för Kina bottnar i att Frankrikes ställning har försvagats inom och utom EU. Förhoppningen att tillsammans med Kina kunna balansera USA är enligt den realistiska analysmodellen motivet bakom Frankrikes agerande i frågan om EU:s vapenembargo.

6.1.2 Liberalism

Allteftersom det mellanstatliga samarbetet utvecklas ökar interdependensen. Detta resulterar i ökad säkerhet inom den internationella politiken. Eftersom de flesta aktörer – såväl statliga som ickestatliga – i sin betraktelse av Kina först och främst ser en gigantisk marknad är det inte förvånande att ekonomiska frågor spelar en viktig roll för relationen mellan Frankrike och Kina. Frankrike och Kinas strategiska partnerskap, som upprättades redan 1997, ger uttryck för en stark ambition att utveckla och fördjupa samarbetet mellan parterna och har bidragit till att lägga grunden för ett långsiktigt samarbete.

Kinas militära budget är den tredje största i världen och den näst snabbast växande. Kina har uttryckt ett behov av att modernisera den kinesiska militären och den franska vapenindustrin är mycket tillmötesgående och intresserad av att exportera till Kina.

Den franska vapenindustrin har sedan lång tid tillbaka en stark ställning inom den franska ekonomin och har stort inflytande över Frankrikes utrikes- och säkerhetspolitik. Frankrikes agerande i förhållande till EU:s vapenembargo påverkas därmed med stor sannolikhet av den franska vapenindustrin. Det franska politiska etablissemanget, politiker från såväl vänster som höger, är enat i sin syn på vapenindustrin. Att Frankrike har belönats för sitt agerande i förhållande till vapenembargot framstår som troligt då Kina har tilldelat landet flera stora kontrakt.

Frankrike och Kina har närmat sig varandra sedan 1989. Detta skapar goda förutsättningar för att länderna kommer att fördjupa sitt samarbete inom politiska, kulturella och inte minst ekonomiska områden. Denna sort av mellanstatliga samarbeten bidrar till ökad öppenhet och förutsägbarhet vilket i sin tur ökar säkerheten inom den internationella politiken.

Vapenembargot respekteras inte fullt ut av EU:s medlemsstater och har i dagsläget framförallt en symbolisk funktion. Även om det inte orsakar stora praktiska bekymmer för den samlade europeiska vapenindustrin så är vapenembargot ett problem för relationen mellan EU och Kina. Utsikterna för att integrera Kina i den internationella politiken är större om Kina bemöts med välvillighet och öppenhet. En avveckling av vapenembargot har således med stor sannolikhet en positiv inverkan på Kinas integrering i den internationella politiken.

6.1.3 Konstruktivism

Allt sedan den franska revolutionen har värden som demokrati, mänskliga rättigheter och frihet utgjort grunden för den franska identiteten. Denna värdegrund uppvisar emellertid stora skillnader i förhållande till Kinas värdegrund. I takt med att Kinas roll inom den internationella politiken blir viktigare framstår Kina och den kinesiska identiteten som ett allt större hot mot den franska identiteten och säkerheten. Att uppmuntra och leda Kina mot demokrati och ett erkännande av mänskliga rättigheter utgör en stor utmaning för Frankrike. Det konstruktivistiska perspektivet utgår bland annat från antagandet att social interaktion kan ge upphov till förändringar av identiteter. Mellanstatligt samarbete är således ett av den internationella politikens viktigaste inslag enligt konstruktivismen.

Trots att EU:s vapenembargo gentemot Kina inte respekteras av alla EU:s medlemsstater, och således har en begränsad betydelse i praktiska avseenden, har det en mycket negativ inverkan på de sociala inslagen i relationen mellan länderna. En avveckling av vapenembargot skulle innebära ett erkännande av Kina och därmed, med stor sannolikhet, förbättra möjligheterna för Frankrike att förändra den kinesiska identiteten.

Chirac är positiv till upprättandet av dialog mellan kulturer, civilisationer och religioner då det, enligt hans mening, skapar förståelse för västerländska värden. Det strategiska partnerskapets potential kan i dagsläget inte realiseras till fullo på grund av vapenembargot. Samtidigt försvåras Kinas ovillighet att diskutera mänskliga rättigheter förhållandet och utsikterna att nå en samsyn. Denna ovillighet har emellertid mjukats upp något på senare år och en dialog kring mänskliga rättigheter mellan EU och Kina har upprättats. Detta kanske trots allt tyder på att Frankrike och västvärlden har påverkat Kinas inställning till mänskliga rättigheter och således på sikt även den kinesiska identiteten.

6.2 Slutsatser

Kan man med utgångspunkt från antingen realism, liberalism eller konstruktivism förklara varför Frankrike agerar för att avveckla EU:s vapenembargo gentemot Kina? Svaret på ovanstående fråga är ja. Samtliga tre analysmodeller kastar ljus över olika orsaker bakom Frankrikes agerande. Ekonomiska och kommersiella intressen kopplade till vapenembargot samt upprättandet av en multipolär världsordning dominerar den rådande diskursen på området. Dessa inslag återspeglar de liberalistiska och realistiska analysmodellernas antaganden om hur världen är beskaffad. Vid en jämförelse förefaller den liberalistiska, följd av den realistiska och sedan den konstruktivistiska, analysmodellen vara bäst lämpad att förklara orsakerna bakom Frankrikes agerande.

Allteftersom globaliseringen fortskrider ökar interdependensen och gränserna mellan det nationella och det internationella, såväl som gränserna mellan ekonomi och politik, tunnans ut. Denna utveckling, som ofrånkomligen omfattar alla stater,

tillskrivs stor betydelse i det material som vi har analyserat. Att ekonomiska intressen är pådrivande i Frankrikes närmande till Kina är en vanligt förekommande hypotes som återspeglar denna utveckling. Med utgångspunkt från Moravcsiks nerifrån-upp perspektiv framträder den franska vapenindustrin som en inflytelserik aktör och pådrivande kraft bakom Frankrikes agerande för ett avvecklande av vapenembargot. Att det franska politiska ledarskapet framstår som mycket mottagliga för vapenindustrins önskemål talar för att viljan att avveckla embargot har både ekonomiska och politiska orsaker. Att Frankrike och Kina delar intresset av att utöka och fördjupa det mellanstatliga samarbetet bekräftas av det strategiska partnerskap som länderna har ingått med varandra. Utöver förbättrade handelsförbindelser skapar det strategiska partnerskapet även goda förutsättningar för att påskynda Kinas internationella integration vilket i sin tur förbättrar utsikterna för fredlig samexistens.

Både Chirac och Hu uttrycker en stark önskan om att ersätta den rådande unipolära världsordningen med en multipolär världsordning. Detta är obestridligt. Det framstår vidare som sannolikt att Frankrike dragit fördel av sitt egensinniga agerande i förhållande till vapenembargot då det inte passerat Kina obemärkt. Den realistiska analysmodellen har ett antal fördelar men uppvisar även ett antal svagheter. Att USA utgör ett allvarligt hot mot Frankrikes säkerhet framstår som osannolikt och det finns anledning att ifrågasätta antagandet att Frankrike skulle agera för att underminera USA:s hegemoni på bekostnad av att mer makt koncentreras till Kina. Det existerar ingen motsättning i att Frankrike eftersträvar en multipolär världsordning samtidigt som det föredrar ett demokratiskt USA framför ett auktoritärt Kina som hegemon. Mest makt är inte heller liktydigt med störst hot.

Den konstruktivistiska analysmodellen uppvisar en del svårigheter med att förklara Frankrikes agerande. Man kan på goda grunder anta att Frankrike uppmuntrar en förändring av den kinesiska identiteten i västerländsk riktning. Detta är emellertid ingen uttalad målsättning utan snarare ett underliggande motiv som sällan tar sig konkreta uttryck. Vapenembargot infördes i reaktion på Kinas kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Den ursprungliga orsaken till att vapenembargot infördes har emellertid förlorat i betydelse. Numera framstår det som att kommersiella och säkerhetspolitiska hänsynstaganden avgör omvärldens inställning. I den mån de mänskliga rättigheternas ställning i Kina påverkar Frankrikes inställning anser Frankrike att vapenembargot motverkat sitt syfte. Detta tillskriver den konstruktivistiska analysmodellens ett visst förklaringsvärde. Kina, vars politiska ledarskap till stor del upplever vapenembargot som förödmjukande, anser att ett avvecklande är en förutsättning för en normaliserad relation till EU (Lobjakas 2004-04-15). Vapenembargot förbättrar inte de mänskliga rättigheternas ställning i Kina och skapar ogynnsamma förutsättningar för att skapa en gemensam värdegrund (Hart 2007-01-12). Att Kina ingår i en dialog kring mänskliga rättigheter behöver varken tala för det ena eller det andra.

Uppsatsens analysmodeller är teoretiska konstruktioner. Både Hart och Springfieldt är av åsikten att vapenembargot är en liten del av någonting mycket stort. En analys av vapenembargot måste enligt deras mening ta hänsyn till en komplex helhet.

Den övergripande frågan som bildar utgångspunkt för uppsatsens samtliga tre analysmodeller är överlevnad genom upprättande av säkerhet. Analysen tangerar emellertid en bredare diskussion kring hur den internationella politikens mest inflytelserika aktörer förhåller sig till en föränderlig värld och minskat inflytande. Frankrike har inte passivt accepterat ett minskat inflytande utan försöker aktivt att öka det. Frankrikes agerande i förhållande till vapenembargot, i strid med EU:s övriga medlemsstater, illustrerar detta och belyser denna problematik på ett intressant sätt. Frågan kring vapenembargot har engagerat Frankrike och kanske skulle ett avvecklande betraktas som en triumf av det franska politiska ledarskapet.

Förslag på fortsatt forskning i anslutning till denna uppsats skulle exempelvis kunna vara hur Frankrike använder sig av det globala frankofona nätverket för att bibehålla och förstärka sin internationella roll. Vidare kan även upprättandet av France 24, en internationell TV-kanal som intar ett franskt perspektiv, studeras. Därtill kan även Frankrikes eller för den delen även andra inflytelserika EU-medlemsstaters anpassning till EU:s utvidgning och minskad relativ makt studeras. Studier i direkt anslutning till vapenembargot skulle kunna undersöka hur vapenembargot implementerats och på vilka olika sätt vapenembargots restriktioner har kringgåts. Samtliga ovanstående förslag kan illustrera hur den internationella politikens av tradition inflytelserika stater förhåller sig till samtidens föränderliga värld. Kina är en av samtidens mest betydelsefulla stater och goda relationer med den kinesiska regimen kan med det sagt innebära en viktig fördel gentemot övriga stater och förbättra möjligheterna för framtida överlevnad.

Referenser

Tryckta källor

- Allen, David – Smith, Michael, 2006. "Relations with the Rest of the World" i *Journal of Common Market Studies*. Vol. 44 Annual Review, s. 155-170.
- Barrie, Douglas – Doyle, John – Wall, Robert, 2006. "China Syndrome" i *Aviation Week & Space Technology*. Vol 164, no. 8, s. 83.
- Bengtsson, Rikard – Ericson, Magnus – Hall, Martin – Kronsell, Annica, 2001. *Perspektiv på världspolitik*. Lund: Studentlitteratur.
- Bomberg, Elizabeth – Stubb, Alexander, 2003. "Introduction" i *The European Union: How does it Work?*, s. 3-18. Oxford: Oxford University Press.
- Buzan, Barry, 1991. *People, States and Fear. An Agenda for International Security Studies in the Post-Cold War Era*. Andra upplagan. Cornwall: Pearson Education Limited.
- Casarini, Nicola, 2006. "The Evolution of the EU-China Relationship: From Constructive Engagement to Strategic Partnership" från Institute for Security Studies, *Occasional Paper*. No. 64.
- Cole, Alistair – Drake, Helen, 2000. "The Europeanization of the French polity: continuity, change and adaptation" i *Journal of European Public Policy*. Vol. 7, No. 1, s. 26-43.
- Collard-Wexler, Simon, 2006. "Integration Under Anarchy: Neorealism and the European Union?" i *European Journal of International Relations*. Vol. 12 (3), s. 397-432.
- Dinan, Desmond, 2003 i Bomberg, Elizabeth – Stubb, Alexander (red.). "How Did We Get Here?" i *The European Union: How Does it Work?*, s. 19-39. Oxford: Oxford University Press.
- Drake, Helen, 2006. "France: An EU Founder Member Cut Down to Size?", *European Integration* vol. 28, nr. 1, s. 89-105.
- Drake, Helen, 2005 i Drake, Helen (red.). "Perspectives on French Relations With the European Union: An Introduction" i *French Relations with the European Union*. s. 1-20. New York: Routledge.
- Esaiasson, Peter – Gilljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wängnerud, Lena, 2004. *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Andra upplagan. Nordstedts Juridik AB: Stockholm.
- Fisher, Richard D., 1997. "Unilateral Armament", *National Review*, Juni.
- Guyomarch, Alain – Machin, Howard – Ritchie Ella, 1998. *France in the European Union*. London: Macmillan Press Ltd.
- Jones, Adam, 2007-01-06. "Fury at French Tactics to Woo the Chinese" i *Financial Times*, s. 3.

- Kagan, Robert, 2003. Om paradiset och makten: USA och Europa i den nya världensordningen. Stockholm: Bokförlaget DN.
- Kent, Ann, 1993. *Between Freedom and Subsistence China and Human Rights*. Hong Kong: Oxford University Press.
- Kolodziej, Edward. A, 1980. "France and the Arms Trade", *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)* vol. 56, nr 1, s. 54-72.
- Laffan, Brigid – Stubb, Alexander, 2003 i Bomberg, Elizabeth – Stubb, Alexander (red.). "Member States" i *The European Union: How Does it Work?*, s. 69-87. Oxford: Oxford University Press.
- Laffan, Brigid – O'Donnell, Rory – Smith, Michael, 2000. *Europe's Experimental Union. Rethinking Integration*. London: Routledge.
- Ljunggren, Börje, 2006 i Fällman, Fredrik – Lodén, Torbjörn (red.). "China: Global Ascent and Domestic Dilemmas" i *China's Development and Global Role*, s. 35-50. Stockholm: The Nordic Confucius Institute in Stockholm.
- Moravcsik, Andrew, 1997. "Taking Preferences Seriously: A Liberal Theory of International Politics" i *International Organization*, vol. 51, nr 4, s. 513-553.
- Pedersen, Thomas, 1998. *Germany, France and the Integration of Europe- A Realist Interpretation*. London: Pinter.
- Peterson, John – Smith, Michael E., 2003 i Bomberg, Elizabeth – Stubb, Alexander (red.). "The EU as a Global Actor" i *The European Union: How Does it Work?*, s. 195-215. Oxford: Oxford University Press.
- Powell, Robert, 1994. "Anarchy in International Relations Theory: The Neorealist-Neoliberal Debate" i *International Organization*. Vol. 48, No. 2, s. 313-344.
- Roy, Denny, 1998. *China's Foreign Relations*. London: MacMillan Press Ltd
- Seymour, James D., 1998 i Kim, Samuel S. (red.). "Human Rights in Chinese Foreign Relations" i *China And the World*, s. 217- 238. Fjärde upplagan. USA: Westview Press.
- Smith, Karen E., 2003. *European Union Foreign Policy in a Changing World*. Cambridge: Polity Press.
- Smith, Michael, 2005. "Taming the Elephant? The European Union and the Management of American Power" i *Perspectives on European Politics and Security*, vol. 6, no. 1, s. 129-154.
- Stömvik, Maria, 2005. *To Act As A Union. Explaining the development of the EU's Collective Foreign Policy*". Doktorsavhandling. Statsvetenskapliga institutionen, Lund universitet.
- Walt, Stephen, 1985. "Alliance Formation and the Balance of Power" i *International Security*. Vol. 9, no. 4, s. 3-43.
- Waltz, Kenneth, 1979. *Theory of International Politics*. Reading: Addison-Wesley.
- Waltz, Kenneth, 2000. "Structural Realism after the Cold War" i *International Security*, vol. 25, no. 1, s. 5-41.
- Wendt, Alexander, 1992. "Anarchy is what States Make of it: The Social Construction of Power Politics", *International Organization* vol. 46, nr. 2, s. 391-425.
- Womack, Brantly, 2004. "Asymmetry Theory and China's Concept of Multipolarity", *Journal of Contemporary China*. Vol 13, nr. 39, s. 351-366.

Internetkällor

- ”China Arms Embargo Moves Off EU Agenda” (2004-07-12), ingen författare. Nedladdad 2006-11-12 från www.ft.com, *Financial Times*.
- "Chirac Says Partnership With China at the Heart of Foreign Affairs" (2006-10-25), ingen författare. Nedladdad 2007-01-20 från www.spacewar.com/reports.
- Chirac, Jaques (2004-11-18). Speech at The International Institute of Strategic Studies. Nedladdad 2006-11-20 från www.elysee.fr.
- Cronin, David, (2005). "EU Military Exports to China Continue Despite Arms Embargo", Vol. 40, No. 44. Nedladdad 2006-11-21 från www.europeanvoice.com, *European Voice*.
- Ehrhart, Hans-Georg, (2000). "France and NATO: Change by Rapprochement? Asterix' Quarrel with the Roman Empire". Nedladdad 2006-12-12 från http://www.ifsh.de/IFSH_english/publikationen, Institute for Peace Research and Security Policy at the University of Hamburg.
- Gallis, Paul, (2005). "France: Factors Shaping Foreign Policy, and Issues in U.S.-French Relations". Nedladdad 2006-11-17 från <http://openers.cdt.org/document>, *CRS Report for Congress*.
- Lobjakas, Ahto, (2004-04-15) "EU: Brussels Unlikely To Lift Arms Embargo on China Despite Warming Ties". Nedladdad 2006-11-15 från www.rferl.org, *Radio Free Europe*.
- "Multipolarity Plays Key Role in World Peace: Chinese Vice-President" (2001-11-06), ingen författare. Nedladdad 2006-11-17 från <http://english.people.com.cn>, *People's Daily Online*.
- Shambaugh, David (2005-02-23). "Don't Lift the Arms Embargo on China". Nedladdad 2006-11-25 från www.iht.com, *The International Herald Tribune*.
- Steele, Jonathan (2003-12-03). "In France They Know how to Turn Fantasy Into Reality". Nedladdad 2006-12-08 från www.guardian.co.uk, *The Guardian*.
- Van Herpen, Marcel (2003-14-05). "France: Champion of a Multipolar World". Nedladdad 2006-11-20 från www.inthenationalinterest.com.
- SIPRI = Stockholm International Peace Research Institute, "Military Expenditure and Arms Production Project" (2005). Nedladdad 2006-11-20. <http://www.sipri.org/contents/milap/milex/aprod/nationaldata/france.pdf>,
- UNHCR = Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (2006). "Frequently Asked Questions on a Human Rights Approach to Development Cooperation". United Nations: Genève. Nedladdad 2006-12-05 från http://huachen.org/english/about/publications/docs/FAQ_en.pdf
- Commission of the European Communities (2006-10-24). "EU-China: Closer Partners, Growing Responsibilities". Communication from the Commission to the Council and the European Parliament. Bryssel. Nedladdad 2006-11-20 från <http://trade.ec.europa.eu>.

Muntliga källor

Hart, Tom (2007-01-12). Sinolog och gästprofessor vid det europeiska institutet för japanska studier vid Handelshögskolan i Stockholm. Intervjun ägde rum mellan 14.00 och 14.35 och genomfördes via telefon.

Siegurs, Jenny (2007-01-24). Pressattaché vid Franska Ambassaden i Stockholm. Samtalet ägde rum mellan 16.10 och 16.15 och genomfördes via telefon.

Springfeldt, Peter (2006-12-12). Ansvarig chef för Kina frågor på avdelningen för Asien och Stilla havet på Utrikesdepartementet. Intervjun ägde rum mellan 11.05 och 12.15 på Försvarsdepartementet, Malmtorgsgatan 3 i Stockholm.

Sveriges Radio (2006-12-11). Radiosändning från Ekot.